

Rok wyzwań i szans dla branży celulozowo-papierniczej

ANETA MUSKAŁA

W czerwcu ubiegłego roku na IX Kongresie Papierników Polskich, który powołał władze IX Kadencji, powierzono mi zaszczytną funkcję Prezesa Stowarzyszenia Papierników Polskich.

Ten miniony rok działania Stowarzyszenia upływał w wyjątkowych warunkach epidemii Covid-19. Był to czas wyzwań i jednocześnie szans dla sektora gospodarki. Zetknęliśmy się z ograniczeniami, wynikającymi z wprowadzonych restrykcji. Udowodniliśmy, że nasz sektor, pomimo przeciwności losu, potrafi sprostać stawianym przed nim wyzwaniom. Dbając o dobro klientów utrzymujemy dostawy naszych ekologicznych produktów, tak niezbędnych w życiu codziennym jak papier biurowy, papiery higieniczne, ręczniki jednorazowe, opakowania do żywności, leków itd.

Potwierdził to raport Banku Polskiego Pekao o stanie branży papierniczej, opublikowany w kwietniu 2021 r. Jak podano, sytuacja pandemiczna sprzyjała rozwojowi naszej branży. Zaobserwowano przyspieszenie niektórych trendów, np. trwały wzrost roli e-commerce. Ostatecznie branża zamknęła 2020 rok ok. 3% wzrostem. Autorzy wskazują, że wygranymi są producenci opakowań (głównie w obszarze e-commerce, zaopatrzenia medycznego, farmaceutyków i żywności) oraz wyrobów higieniczno-sanitarnych (wzmoczona dbałość o higienę i dezynfekcję, zaopatrzenie medyczne)*. Wnioski z raportu były przedmiotem webinarium, które zostało zorganizowane dla naszych Członków w maju br. Podczas tego wydarzenia uczestnicy mogli również zapoznać się z zagadnieniami związanymi z możliwościami skorzystania z funduszy europejskich, m.in. na działania innowacyjne czy też dostosowania do zmian klimatu.

Realizując cele statutowe prowadziliśmy aktywne działania wspierające, ukierunkowane na stworzenie optymalnych warunków działalności naszej branży, które przyczyniają się do utrzymania odpowiedniej pozycji na rynkach światowych.

Stan epidemii nie zwolnił tempa prac legislacyjnych. Patrząc z perspektywy można powiedzieć, że doświadczyliśmy rodzaju „walca legislacyjnego”. Zmianom ulegały liczne ustawy, dyrektywy i rozporządzenia, dotyczące wielu aspektów funkcjonowania naszych zakładów oraz bezpośrednio oddzia-

łujących na całą branżę. Intensywne prace prowadzono nie tylko na poziomie krajowym, ale i europejskim. SPP, w ramach konsultacji społecznych, przekazywało opinie Członków do polskich organów administracji rządowej, Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego.

W legislacji krajowej mieliśmy do czynienia z wieloma zmianami i wyzwaniami w obszarze gospodarki odpadami. Uruchomiony z początkiem 2020 r. system bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (w skrócie określane jako BDO) był sporym wyzwaniem dla firm, głównie z uwagi na częste problemy z dostępem, a także ograniczoną funkcjonalnością w przypadku dużych podmiotów. Stowarzyszenie apelowało o wydłużenia terminów zamykania ewidencji za rok 2020, aby zapewnić przedsiębiorstwom czas na niezbędne weryfikacje i korekty.

Innym elementem legislacji, związanym z gospodarką odpadami, jest projekt nowelizacji ustawy o odpadach. W dokumencie tym pojawiły się zapisy dotyczące utworzenia systemu Rozszerzonej Odpowiedzialności Producenta. To zagadnienie jest niezwykle istotne dla branży papierniczej, co przekłada się na obecność SPP i firm członkowskich w pracach grupy merytorycznej przy zespole Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz udział w konsultacjach społecznych.

Z uwagi na pandemię koronawirusa, problematyczne okazywały się kolejne decyzje o obostrzeniach, ale także tymczasowych zmianach w funkcjonowaniu różnych systemów. SPP działało w kierunku utrzymania ciągłości produkcji papieru, tektury falistej i opakowań, zwracając uwagę na istotną rolę branży w walce z wirusem, a także na jego znaczenie w sytuacji boomu w handlu e-commerce, związanego z izolacją społeczeństwa w domach. Przedsiębiorstwa naszej branży nie zostały dotknięte zamknięciami. Jednak, z uwagi m.in. na umożliwienie wstrzymania przez gminy selektywnej zbiórki odpadów, pojawiły się problemy z pozyskaniem makulatury.

Na arenie Unii Europejskiej szczególnie istotne były zagadnienia związane z Europejskim Zielonym Ładem, Funduszem Innowacji, a także problemem odpadów z jednorazowych wyrobów z tworzyw sztucznych. Pierwszy z wymienionych

* A. Werner „Papier – tradycyjny produkt, nowoczesna branża. Relacja z webinarium”, PP 6/2021 s. 305

obszarów to strategia UE ukierunkowana na osiągnięcie do 2050 r. neutralności klimatycznej kontynentu, obejmująca wiele planów działania, strategii i innych inicjatyw. W jej ramach można znaleźć takie projekty, jak unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030.

Kolejnym projektem w ramach Europejskiego Zielonego Ładu o dużym znaczeniu dla przedsiębiorstw naszej branży jest taksonomia zrównoważonych inwestycji. Dokument ten będzie kluczowy w procesach związanych z pozyskiwaniem środków na rozwój działalności, ponieważ określa techniczne kryteria, jakie będą stosowane do zakwalifikowania działalności jako zrównoważonej środowiskowo. W zamierzeniach legislatora rozwiązanie to pozwoli na ograniczenie coraz powszechniejszego zjawiska *greenwashingu*, a także inwestycji, które w swoim ukierunkowaniu na łagodzenie/przystosowanie do zmian klimatu szkodzą w innych obszarach (kryterium *do no significant harm*).

Ważnym instrumentem jest również Fundusz Modernizacyjny, uznawany także za jeden z kluczowych mechanizmów finansowania w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Środki w tej puli pochodzą ze sprzedaży części uprawnień w systemie EU ETS za lata 2021-2030 oraz tych, które zostały przekazane przez kilka państw członkowskich. Ponad 70% funduszy zostanie przeznaczony na inwestycje w tworzenie i wykorzystanie energii z OZE, poprawę efektywności energetycznej, magazynowanie energii i modernizację sieci, a także inne projekty sprzyjające odejściu od paliw kopalnych. Fundusz Modernizacyjny ma szczególne znaczenie dla Polski, ponieważ przeznaczono dla nas ponad 43% wszystkich środków.

W natłoku aktów prawnych znalazło się też miejsce dla strategii leśnej UE. Stowarzyszenie Papierników Polskich wzięło udział w procesie konsultacyjnym tego dokumentu poprzez ankietę Komisji Europejskiej. Nasze działania były skoordynowane z firmami członkowskimi, a także w dużej mierze zgodne ze stanowiskiem reprezentowanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe oraz Cepi. Dla naszego sektora niezwykle istotną była kwestia utrzymania właściwej dostępności do surowca drzewnego, której ograniczenia obawiali się wszyscy uczestnicy rynku drewna. Podkreślaliśmy również konieczność dopasowania rozwiązań do uwarunkowań lokalnych w krajach członkowskich.

Dyrektywa w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, potocznie zwana dyrektywą SUP (*Single-Use Plastics*) to jeszcze jeden element legislacji, który odbił się szerokim echem w przemyśle. Szczególnie niepokojący dla branży papierniczej okazał się trend uogólnienia zakresu obowiązywania tej dyrektywy – na początku rozwiązania były ukierunkowane na redukcję zużycia wyrobów z plastiku, które ustalono jako najczęściej zaśmiecające środowisko wodne (kubki jednorazowe, sztućce, talerzyki...). Na etapie opracowywania wytycznych do tego dokumentu zdecydowano o rozszerzeniu definicji tworzywa sztucznego. Rozwiązania wprowadzone w wytycznych skutkować będą tym, że ograniczenia dotkną m.in. wyroby z papieru z warstwą barierową czy powłoką polimerową.

Komisja Europejska nie była otwarta na głos przemysłu, który sugerował np. implementację wartości progowej udziału tworzyw sztucznych w wyrobach jednorazowych.

Priorytety na najbliższą przyszłość

Focus przyszłych aktywności naszego Stowarzyszenia powinien być położony na utrzymanie działalności mającej na celu kształtowanie pozytywnego otoczenia biznesowego, umożliwiającego rozwój firm członkowskich oraz umacnianie ich pozycji konkurencyjnej. Działania wspierające będą ukierunkowane na obszary: ochrony środowiska, zmian klimatu i energii oraz dostępności surowców, w tym np. ETS, benchmarki, dyrektywy RED III, ROP, dyrektywę opakowaniową, dyrektywę odpadową, legislację związaną z materiałami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, strategię leśną, strategię dla bioróżnorodności, Inicjatywę Zrównoważonego Produktu.

Jednocześnie będziemy kontynuowali promowanie papieru oraz wyrobów z papieru i tektury jako produktów o dużym potencjale ekologicznym, przyjaznych dla środowiska. Nasz sektor jest klasycznym przykładem funkcjonowania zgodnie z zasadami gospodarki cyrkularnej, w którego DNA wpisany jest recykling.

Ponadto, zgodnie z działalnością statutową SPP, będziemy podtrzymywać aktywności integrujące środowisko papierników oraz kontynuować tradycje stowarzyszeniowe. Warto zauważyć, że niezależnie od napotkanych obiektywnie ograniczeń w realizowaniu współdziałania sektora publicznego z instytucjami pozarządowymi, członkowie SPP w sposób zaangażowany prowadzą prace w ramach powołanych na czas obecnej kadencji zespołów problemowych i grup roboczych.

Niewątpliwie, wszyscy chcielibyśmy powrócić do zwyczajowo prowadzonej działalności Stowarzyszenia, do spotkań realizowanych nie tylko wirtualnie, do sztandarowych wydarzeń, jakie zostały zaplanowane w programie działalności. Jak wiemy, z przyczyn spowodowanych ograniczeniami stanu pandemii, odłożone zostało zorganizowanie jubileuszowej XX edycji Konferencji i Wystawy Papierniczej PROGRESS, która pierwotnie była zaplanowana w kalendarzu ubiegłego roku.

Nasza współpraca z organizacjami branżowymi, zarówno na szczeblu krajowym, jak i europejskim, także wymaga powrotu do roboczych relacji w formule bezpośredniej, aby skuteczniej zabiegać o zabezpieczenie żywotnych interesów Członków SPP. Dlatego z przyjemnością zadeklarowałam udział w spotkaniu Rady Programowej Muzeum Papiernictwa oraz w obchodach Święta Papieru w Dusznikach-Zdroju, 23-24 lipca br.

Z dużym zadowoleniem i satysfakcją pragnę poinformować, że w okresie ostatnich 12 miesięcy wzrosła liczba członków wspierających w strukturze SPP. Może to świadczyć o pomyślnym postrzeganiu perspektywy rozwoju naszej branży przez podmioty funkcjonujące na rynku w Polsce.